

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2014:30

ARKEOLOGISK FÖRUNDESRÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Skräpgröp i Husby 7:2

Glanshammar 33:1 och 185:1 i Glanshammar socken,
Örebro kommun i Närke

Ebba Knabe

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2014:30
ARKEOLOGISK FÖRUNDESRÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Skräpgröp i Husby 7:2

Glanshammar 33:1 och 185:1 i Glanshammar socken,
Örebro kommun i Närke

Ebba Knabe

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Drottninggatan 11, 702 10 Örebro
Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

© 2014 Arkeologgruppen AB

Arkeologgruppen rapport 2014:30

Författare Ebba Knabe

Grafisk form Nina Balknäs @ Högtorps Diverse

Omslagsfoto Keramikskärvor från skräpgropen. Foto av Ebba Knabe.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr R50223371_140001.

Innehållsförteckning

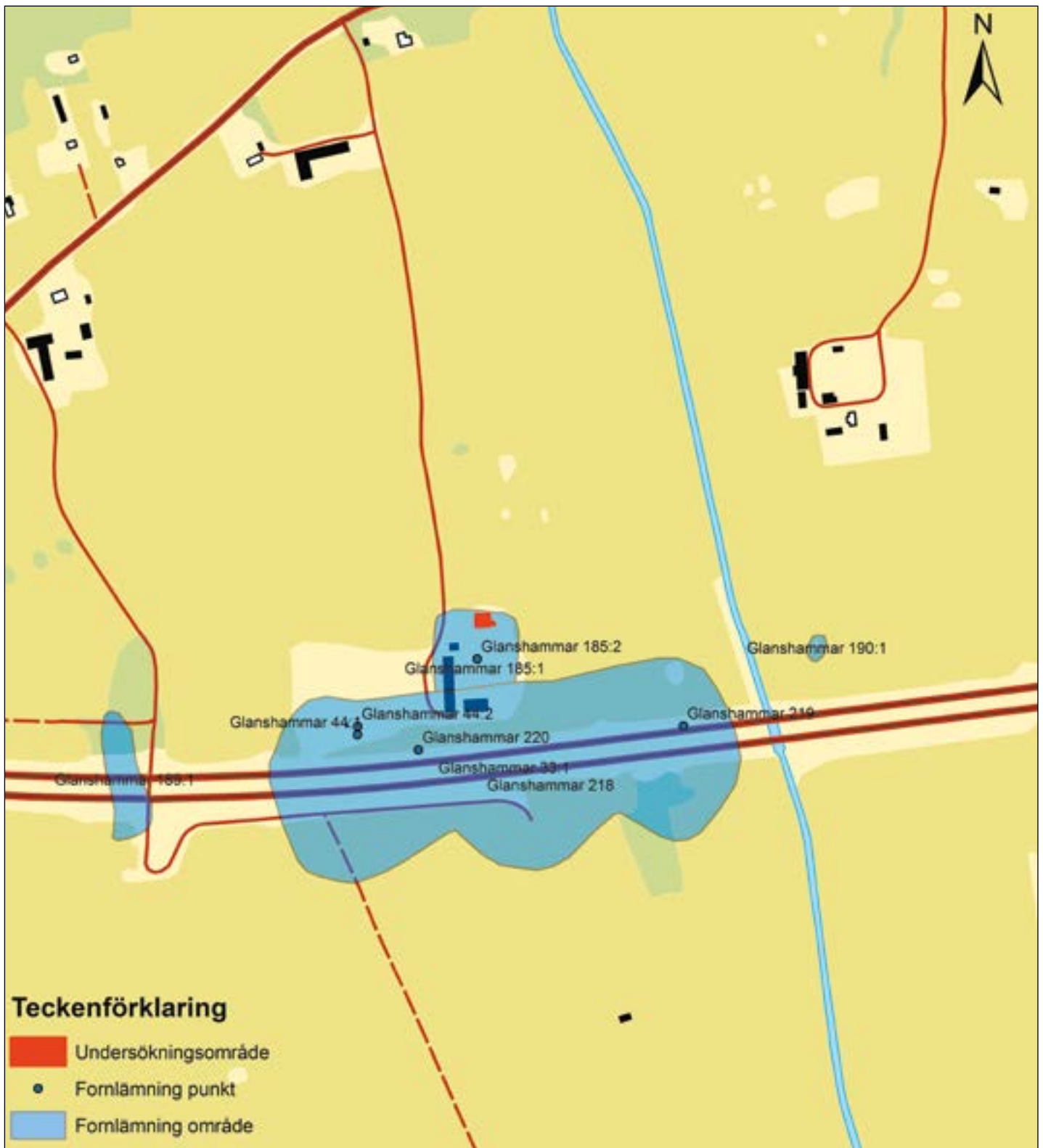
Sammanfattning.....	4
Bakgrund och kulturmiljö.....	6
Syfte och frågeställningar.....	6
Metod och genomförande.....	7
Resultat.....	7
Tolkning.....	9
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen.....	9
Referenser.....	10
Administrativa uppgifter.....	11

Figur 1. Karta över trakten kring Husby 7:2 med den aktuella undersökningsplatsen markerad med en röd prick.

Sammanfattning

I samband med schaktning för en avloppsanläggning och dränering av bostadshuset inom fastigheten Husby 7:2 gjordes en arkeologisk schaktningsövervakning av den aktuella ytan. Området ligger inom fornlämning Glanshammar 33:1 och 185:1, som utgörs av gravar och boplatzlämningar från förhistorisk till efterreformatorisk tid. Runt bostadshuset var det sedan tidigare grävt och inga arkeologiska lämningar kunde iakttas. Schaktet som drogs till avloppsanläggningen grävdes i ett befintligt schakt och i schaktets nordöstra vägg kunde en avfallsgröp iakttas. I den fanns keramikskärvor daterade till 1600-talet.

Figur 2. Översiktskarta över området runt Glanshammar 33:1 och 185:1. Skala 1:6 000.

Bakgrund och kulturmiljö

I samband med schaktning för en avloppsanläggning och dränering inom fastigheten Husby 7:2 utfördes en arkeologisk övervakning av den aktuella exploateringsytan. Denna låg invid fornlämningen Glanshammar 33:1 som består av gravar och boplatzlämningar från förhistorisk tid till efterreformatorisk tid. I och med att Glanshammar 33:1 inte är avgränsad i söder eller i norr ansåg Länsstyrelsen i Örebro län att schaktningsarbetena skulle övervakas av en arkeolog. Arkeologgruppen AB fick i uppdrag att utföra arbetet som genomfördes den 28 juli år 2014. Ansvarig för undersökningen var Ebba Knabe, som också skrivit rapporten.

Uppdragsgivare var Sofia och Åke Pihlgren som också bekostade den arkeologiska kontrollen med bidrag av Länsstyrelsen i Örebro län.

Glanshammarsbygden har varit bebodd sedan lång tid tillbaka och spår av boplatser, gravar och offerplatser finns från övergången mellan senneolitikum och äldre bronsålder. Kända fyndplatser är Hassle, där en stor bronskatt lagts ned i slutet av bronsåldern och Äverstafyndet, ett vapenoffer med svärd, spjutspetsar och hästrustningsdetaljer från folkvandringstid. I Storsicke – enbart ett stenkast från nu aktuell plats – har det påträffats tre bronsyxor, varav minst en utgör ett våtmarksoffer, samt flera stenyxor (Karlenby 2007:45).

Ytterligare någon kilometer nedströms Äverstaån finns en större järnåldersboplatz vid Husby, där undersökningar inför ombyggnaden av E18 och E20 blottade omfattande boplatzlämningar och spår efter en marknads- eller handelsplats. Där fanns också en stor hallbyggnad och tidigkristna gravar (Lindkvist 2003:345ff). Gravarna vid Glanshammar 32:1–2 kan höra till Husby (2003:340).

Husbyarna har uppstått i brytningstiden mellan järnålderns småskaliga hövdinga- eller kungariken och en växande feodal ordning i ett skandinaviskt perspektiv (Lindkvist 2003:323). Historikern Thomas Lindkvist menar att systemet med Husbyar har uppstått som följd av en från Götaland snabbt inträngande kungamakt (Lindkvist 1999:30f). Äverstaån, med sitt upplopp i Tjugesta på kanten av höjdpartiet Käglan, rinner förbi Hassle, Äversta, Storsicke och Husby. Ån är det som hållit samman bygden under årtusendena, som har dragit till sig alla vidunderliga lämningar från äldsta bronsålder till yngre järnålder. Vid övergången mot historisk tid under 1000–1100-talen förflyttades maktens centrum från Husby till platsen för det nutida Örebro. Bygden har dock en stor koncentration av säterier och adelsgårdar, så helt obetydlig har den aldrig blivit.

Syfte och frågeställningar

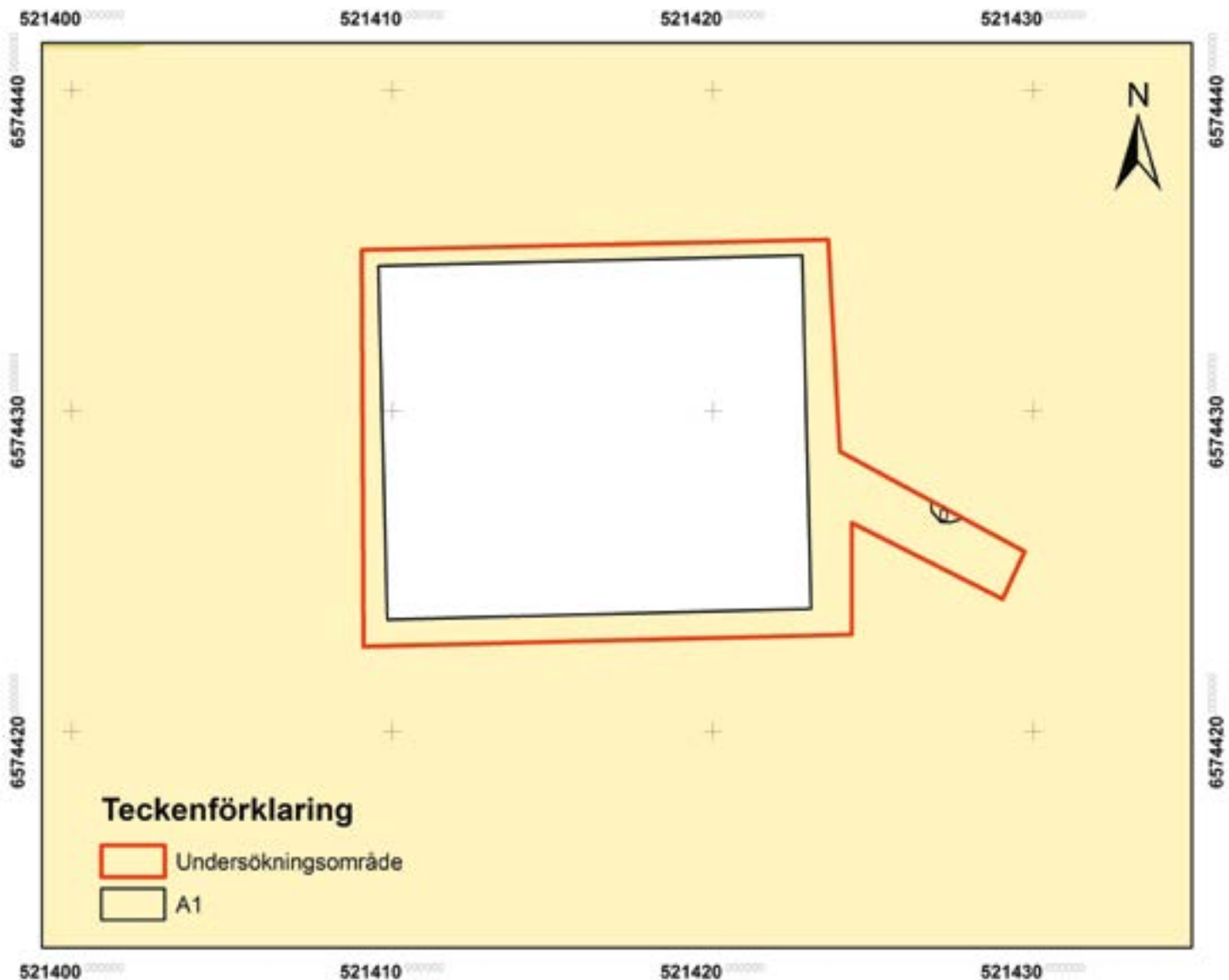
Syftet med schaktningsövervakningen var att fastställa om fornlämning skulle beröras av grävarbetena och om så var fallet utgöra underlag för beslut om en särskild arkeologisk undersökning.

Metod och genomförande

Den arkeologiska kontrollen genomfördes i samband med schaktningensarbetena. Schaktningen skedde skiktvis med grävmaskin och lager och strukturer undersöktes med handverktyg. Skriftliga beskrivningar upprättades och bevarade lämningar fotograferades digitalt. Inmätning skedde analogt.

Resultat

Endast ett arkeologiskt objekt påträffades, en skräpgrop, A1. Den var 1,5 meter stor och 1 meter djup och var fylld med sandblandad humus, sten och tegel samt keramikskärvor.

Figur 3. Schaktet med den påträffade skräpgropen. Skala 1:200.

Skräpgröp i Husby 7:2

Figur 4. Schaktet med den påträffade skräpgröpen.

Figur 5. Fotografi på keramikskärvorna. Foto Arkeologgruppen.

Tolkning

Skräpgruppen pekar på att vi befinner oss i utkanten av den efter-reformatoriska bebyggelsen, Glanshammar 185:1.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Den arkeologiska schaktningsövervakningen följde den för undersökningen upprättade undersökningsplanen och inga avvikelser gjordes. Därmed anser Arkeologgruppen att undersökningen motsvarar vad som eftersträvas i den samma.

Referenser

Tryckta källor

- Artursson, M., Karlenby, L. & Larsson, F. 2011. *Nibble. En bronsåldersmiljö i Uppland*. Riksantikvarieämbetet UV Rapport 2011:111. Stockholm.
- Bratt, P. 2010. *Mälardalens storhögar uppvisning i makt*. Populär arkeologi 2010:1.
- Calissendorff, K. & Larsson, A. 1998. *Ortnamn i Närke*. Humanistic Studies at the University of Örebro 1. Örebro.
- Ekman, T. 2000. *Item Husaby in Niercia ... en orientering om Husby i Glanshammar, med anledning av de arkeologiska undersökningarna åren 1997-98*. I Olausson, M. (Red.): En bok om husbyar. Riksantikvarieämbetet Arkeologiska undersökningar Skrifter nr 33. Stockholm.
- Hofberg, H. 1868. *Nerikes gamla minnen, sådana de ännu kvarlefva i fornlemningar, fornfynd, aflefvor av medeltidens kyrkliga konst, folklif, sånger, sägner, folkspråk, m.m. Ett bidrag till fäderneslandets fornkänedom, konst- och odlingshistoria*. Örebro.
- Lindkvist, A. 2003. *Husby i Glanshammar*. I Karlenby, L. (Red.): Mittens rike. Arkeologiska berättelser från Närke. Riksantikvarieämbetet, Arkeologiska undersökningar, Skrifter nr 50. Stockholm.
- Lindkvist, T. 1999. *Plundring, skatter och den feodala statens framväxt. Organisatoriska tendenser i Sverige under övergången från vikingatid till tidig medeltid*. Opuscula Historica Upsaliensia, 1. Tredje upplagan, tredje tryckningen. Uppsala.

Administrativa uppgifter

Landskap: Närke
Län: Örebro län
Kommun: Örebro kommun
Socken: Glanshammar socken
Fastighet: Husby 7:2

Länsstyrelsens diarienummer: 431-6486-2013
Projektnr: 2014_29
Fornlämningsnr: 33:1, 185:1

Projektledning:

Ebba Knabe

Personal:

Ebba Knabe

Undersökningstid: 2014-07-29

Exploateringsyta: 64 m²

Koordinatsystem: SWEREF 99 TM

Dokumentationshandlingar som förvaras i ATA, RAÄ, Stockholm:

—

Digitalt arkiv:

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd:

Inga fynd omhändertogs.

